

Een skyline van een stad is meer dan een optelsom van gebouwen. Het is zelfs niet echt een 'lijn', maar eerder een vlak of een vorm: een uniek, vaak iconisch silhouet dat ons beeld van een stad in grote mate bepaalt. De tentoonstelling *Skyline. Hoogbouw in de Lage Landen* in het Stadsmuseum in Gent onderzoekt de evolutie en betekenis van zo'n stedelijke horizon in de Lage Landen, met Gent en Rotterdam als cases.

Eline Dehullu – Foto's Phile Deprez

De expo in de Bijloke-abdij toont vooreerst de rijke geschiedenis van de (Europese) hoogbouw. Ze begint bij de Egyptische piramides, die gedurende duizenden jaren de hoogste bouwwerken zijn, en pas in de middeleeuwen overtroffen worden door de gotische kathedralen. Dankzij de uitvinding van de drukkunst in de 15de eeuw beginnen renaissancekunstenaars hun stad af te beelden. Hun stadsporetten zijn zelden een objectieve weergave van de stad van toen, maar eerder een uitdrukking van een subjectief verhaal over de stad.

De expo verbeeldt de fascinatie voor de hoogte in verschillende thematische groepen van torens. Eerst is er de spirituele toren: monumentale gotische kerken die uitdrukkingen van goddelijke macht zijn (bv. de Gentse Sint-Baafskathedraal). Die torens sacraliseren de

publieke ruimte en vormen nog steeds belangrijke landmarks. Naarmate de omvang en welvaart van steden toenemen, ontstaan er meer burgerlijke hoge gebouwen, zoals ranke torenhuizen en robuuste belforten, die hun stempel op de skyline drukken.

Aan het begin van de 20ste eeuw rijzen de eerste kantoortorens uit de grond. Die zijn niet alleen een bouwkundige oplossing om veel vloeroppervlakte op één perceel te genereren, maar evengoed een uitdrukking van economische macht en status. Niet langer kerken of stedelijke overheden, wel grote bedrijven gaan het stadssilhouet bepalen. De expo toont aan dat de internationale ontwikkeling in de hoogbouw niet los gezien kan worden van de technische vooruitgang uit de voorafgaandelijke decennia en een →

sprong in industriële knowhow: het gebruik van glas en staal, elektriciteit en de uitvinding van de lift.

Als onderdeel van ambitieuze urbanisatieprojecten verrijzen in de 20ste eeuw ook de eerste woontorens in de moderne stad. Na de Tweede Wereldoorlog wordt hoogbouw een goedkope manier om mensen te huisvesten. Het geïndustrialiseerde proces laat toe om snel veel (sociale) woningen te produceren. CIAM legt de uitgangspunten van de moderne architectuur en stedenbouw vast: hygiëne, kwaliteitsvolle architectuur en een groene omgeving. In de tentoonstelling staat een maquette van La Cité radieuse in Marseille (1952) van Le Corbusier, de inspiratiebron voor vele woningprojecten in heel Europa, naast de Modelwijk in Laken (1955) van Renaat Braem, en de Brusi-

liatoren (1974) in Schaarbeek met zijn genereuze doorzonappartementen van Jacques Cuisinier.

Ten slotte gaat de expo in op een vergelijking tussen de skylines van twee havensteden in de Lage Landen: de historische stad Gent en de moderne stad Rotterdam. De Gentse skyline wordt tot op vandaag gedomineerd door middeleeuwse gebouwen. Een stadsvernieuwingcampagne begin 20ste eeuw zette dat historische silhouet nog extra in de verf, waardoor Gent tot op vandaag gepercipieerd wordt als 'de stad met drie torens' (Sint-Niklaaskerk, Belfort, Sint-Baafskathedraal) – ook al verscheen er intussen al heel wat meer aan de horizon, niet het minst de Boekentoren (1942) van Henry Van de Velde. Rotterdam daarentegen kreeg met het Witte Huis (1898) een van de

eerste wolkenkrabbers in Europa, en bij de wederopbouw na de Tweede Wereldoorlog wordt de stad niet in zijn oude vorm hersteld, maar kiest men resoluut voor nieuwe moderne architectuur en wolkenkrabbers, die Rotterdam het imago van een ambitieuze wereldhavenstad geven.

De tentoonstelling toont dat in de loop van de eeuwen de keuze van een stad om een toren te bouwen niet louter een functioneel en architectonisch antwoord is op een bepaalde nood. Het is veelal een statement, doordrongen van symbolische betekenissen, relaties en machtsverhoudingen. Afhankelijk van het verhaal dat een stad over zichzelf wil vertellen, verschillen de keuzes en de beeldvorming. Een analyse van de stedelijke skyline is dus tegelijk een ontleding van de stedelijke identiteit. ▲ ■ ●

↓ La Cité radieuse in Marseille (1952) van Le Corbusier, de inspiratiebron voor vele woningprojecten in heel Europa.

Hoog, hoger, hoogst

Witgelicht

Expo
Skyline. Highrise in the Low
Countries

Where
STAM, Ghent

When
until 21.05.2023

Info
stamgent.be